

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 18.5.2016
COM(2016) 332 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ιταλίας για το 2016
και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της
Ιταλίας για το 2016**

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ιταλίας για το 2016

και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ιταλίας για το 2016

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών², και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁴,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 26 Νοεμβρίου 2015, η Επιτροπή εξέδωσε την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης⁵, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2016 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Οι προτεραιότητες της Ετήσιας Επισκόπησης της Ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 17-18 Μαρτίου 2016. Στις 26 Νοεμβρίου 2015, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης⁶, στην οποία η Ιταλία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

² ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

³ COM(2016) 332 final.

⁴ P8_TA(2016)0058, P8_TA(2016)0059, και P8_TA(2016)0060.

⁵ COM(2015) 690 final.

⁶ COM(2015) 691 final.

επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁷. Η εν λόγω σύσταση εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 18-19 Φεβρουαρίου 2016 και εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 8 Μαρτίου 2016. Ως χώρα με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη τη στενή διασύνδεση των οικονομιών της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η Ιταλία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης.

- (2) Η έκθεση χώρας του 2016 για την Ιταλία⁸ δημοσιεύθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2016. Αξιολογήθηκε η πρόοδος της Ιταλίας όσον αφορά την υλοποίηση των ειδικών για τη χώρα συστάσεων που είχαν εκδοθεί από το Συμβούλιο στις 14 Ιουλίου 2015 και η πρόοδος της Ιταλίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Περιελάμβανε επίσης τα αποτελέσματα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011. Στις 8 Μαρτίου 2016, η Επιτροπή παρουσίασε τα αποτελέσματα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης⁹. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Ιταλία παρουσιάζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, η επιβράδυνση της παραγωγικότητας, εμποδίζει την ανάκαμψη της ανταγωνιστικότητας και δυσχεραίνει τη μείωση του υψηλού δείκτη δημόσιου χρέους. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο κίνδυνος δυσμενών επιπτώσεων στην ιταλική οικονομία και, δεδομένου του μεγέθους της, αρνητικών δευτερογενών αποτελεσμάτων στην οικονομική και νομισματική ένωση.
- (3) Στις 28 Απριλίου 2016 η Ιταλία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2016 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2016. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (4) Σχετικές ειδικές για τη χώρα συστάσεις αντιμετωπίστηκαν στον προγραμματισμό των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, στις περιπτώσεις που είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να προβεί σε επανεξέταση της οικείας συμφωνίας εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων και να προτείνει τροποποιήσεις. Η Επιτροπή έχει παράσχει περισσότερες λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιήσει τη διάταξη αυτή στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση¹⁰.
- (5) Η Ιταλία υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον μεταβατικό κανόνα για το χρέος κατά την περίοδο 2013-2015. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, ο δείκτης δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ αναμένεται να ανέλθει στο 132,7% το 2015 και σταδιακά να υποχωρήσει στο 123,8% το 2019. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2016, ο δείκτης δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ αναμένεται να σταθεροποιηθεί το 2016 και να αρχίσει να υποχωρεί κάπως μόνο από το 2017. Η

⁷ COM(2015) 692 final.

⁸ SWD(2016) 81 final.

⁹ COM(2016) 95 final.

¹⁰ COM(2014) 494 final.

εφαρμογή του σημαντικού προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων που υπέβαλαν οι ιταλικές αρχές αποτελεί βασική πρόκληση για την Ιταλία, λόγω της αναμενόμενης συμβολής του στην προσπάθεια μείωσης του χρέους. Μολονότι οι ιδιωτικοποιήσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τα σχέδια το 2015, ο στόχος για έσοδα 0,5% ετησίως από ιδιωτικοποιήσεις την περίοδο 2016-2018 και 0,3% το 2019 φαίνεται πολύ φιλόδοξος, λόγω και των καθυστερήσεων που σημειώθηκαν σε ορισμένα προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές είναι εύλογο.

- (6) Στις 18 Μαΐου 2016, η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι η Ιταλία δεν σημείωσε επαρκή πρόοδο προς την κατεύθυνση της συμμόρφωσης με τον κανόνα για το χρέος το 2015. Η ανάλυση περιελάμβανε όλους τους σχετικούς παράγοντες και κατέληγε στο συμπέρασμα ότι το κριτήριο του χρέους θα πρέπει να θεωρείται ότι πληρούνται. Η Επιτροπή θα επανεξετάσει την αξιολόγησή της σε νέα έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2016 και υπό το πρίσμα των νέων πληροφοριών που θα υπάρχουν σχετικά με τη συνέχιση της πορείας προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου για το 2017.
- (7) Την άνοιξη του 2015 επιτράπηκε στην Ιταλία προσωρινή απόκλιση 0,4 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ από την απαιτούμενη πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2016, προκειμένου να ληφθούν υπόψη μεγάλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με θετικό αντίκτυπο στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του 2016 η Ιταλία είχε ζητήσει πρόσθετη απόκλιση 0,1 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ από την απαιτούμενη πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2016, προκειμένου να ληφθούν υπόψη άλλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με θετικό αντίκτυπο στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Οι λεπτομέρειες που διέπουν όλες αυτές τις μεταρρυθμίσεις καθορίστηκαν με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ιταλίας για το 2016, το οποίο επιβεβαιώνει σε γενικές γραμμές το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων. Οι τομείς μεταρρυθμίσεων που αναφέρονται στο πρόγραμμα ως τομείς με αντίκτυπο στη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών περιλαμβάνουν τα εξής: i) δημόσια διοίκηση και απλούστευση· ii) αγορές προϊόντων και υπηρεσιών· iii) αγορά εργασίας· iv) αστική δικαιοσύνη· v) εκπαίδευση· vi) μετατόπιση της φορολογίας· vii) μέτρα για τη μείωση του αριθμού μη εξυπηρετούμενων δανείων και τη μεταρρύθμιση των διαδικασιών αφερεγγυότητας· και vii) επανεξέταση των δαπανών ως χρηματοδοτικό μέτρο. Ο αντίκτυπος αυτών των μεταρρυθμίσεων στο πραγματικό ΑΕΠ εκτιμάται από τις αρχές σε 2,2 εκατοστιαίες μονάδες έως το 2020, πράγμα που φαίνεται να είναι εφικτό. Εάν εφαρμοστούν πλήρως και εγκαίρως, οι μεταρρυθμίσεις αυτές θα έχουν θετικό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Η Ιταλία μπορεί, επί του παρόντος, να αξιολογηθεί ότι πληροί τις προϋποθέσεις για την αιτούμενη προσωρινή απόκλιση 0,5 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ το 2016, υπό την προϋπόθεση ότι θα εφαρμόσει κατάλληλα τις συμφωνημένες μεταρρυθμίσεις, που θα παρακολουθούνται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εξαμήνου, και με την επιφύλαξη των όρων που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 10.
- (8) Στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του 2016 η Ιταλία είχε ζητήσει πρόσθετη απόκλιση 0,3 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ από την απαιτούμενη πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2016, προκειμένου να ληφθούν υπόψη εθνικές δαπάνες για επενδύσεις σε έργα που

συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Οι πληροφορίες που παρέχονται από το πρόγραμμα σταθερότητας του 2016 φαίνεται να επιβεβαιώνουν ότι η απόκλιση της Ιταλίας από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2016 χρησιμοποιείται αποτελεσματικά για τους σκοπούς της αύξησης των επενδύσεων. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες αμφιβολίες σχετικά με το αν είναι εφικτό το προβλεπόμενο ποσό για τη συγχρηματοδότηση επενδύσεων κατά τη διάρκεια του 2016. Η Ιταλία μπορεί, επί του παρόντος, να αξιολογηθεί ότι πληροί τις προϋποθέσεις για προσωρινή απόκλιση 0,25 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ το 2016 εφόσον υλοποιήσει επαρκώς τις προβλεπόμενες επενδύσεις και με την επιφύλαξη των όρων που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 10. Η Επιτροπή θα προβεί σε εκ των υστέρων αξιολόγηση προκειμένου να εξακριβώσει το πραγματικό ποσό των εθνικών δαπανών σε συγχρηματοδοτούμενα σχέδια επενδύσεων και του σχετικού περιθωρίου για το οποίο η Ιταλία είναι επιλέξιμη στο πλαίσιο της λεγόμενης «ρήτρας επενδύσεων».

- (9) Το πρόγραμμα σταθερότητας του 2016 αναφέρει ότι οι δημοσιονομικές επιπτώσεις της έκτακτης εισροής προσφύγων, καθώς και τα έκτακτα μέτρα ασφαλείας είναι σημαντικά και ότι αυτά πρέπει να θεωρηθούν ασυνήθεις περιστάσεις που εκφεύγουν του ελέγχου της κυβέρνησης, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 και στο άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Κατά την Επιτροπή, ο πρόσθετος αντίκτυπος είναι σύμφωνος με τις εκτιμήσεις του προγράμματος σταθερότητας και ανέρχεται σε 0,03% του ΑΕΠ το 2015 και 0,04% το 2016 για δαπάνες που σχετίζονται με τους πρόσφυγες και σε 0,06% του ΑΕΠ το 2016 για μέτρα ασφαλείας. Σε σχέση με αυτό, η Ιταλία ζήτησε προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Οι διατάξεις του άρθρου 5 παράγραφος 1 και του άρθρου 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 παρέχουν τη δυνατότητα να καλυφθεί αυτή η πρόσθετη δαπάνη, διότι η εισροή προσφύγων, καθώς και η σοβαρότητα της τρομοκρατικής απειλής συνιστούν έκτακτες περιστάσεις, ο αντίκτυπός τους στα δημόσια οικονομικά της Ιταλίας είναι σημαντικός και δεν θα διακυβευόταν η βιωσιμότητα αν επιτρεπόταν απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Ως εκ τούτου, η απαιτούμενη προσαρμογή για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου για το 2015 έχει μειωθεί προκειμένου να ληφθούν υπόψη πρόσθετες δαπάνες για τους πρόσφυγες. Όσον αφορά το 2016, η τελική αξιολόγηση, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα επιλέξιμα ποσά, θα πραγματοποιηθεί την άνοιξη του 2017 με βάση παρατηρηθέντα στοιχεία που θα παράσχουν οι ιταλικές αρχές.
- (10) Στη γνώμη της σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Ιταλίας για το 2016¹¹, η Επιτροπή ανέφερε ότι, στο πλαίσιο της «σφαιρικής εκτίμησης» ενδεχόμενης απόκλισης από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πιθανή επιλεξιμότητα της Ιταλίας για ευελιξία στο πλαίσιο του ΣΣΑ, και να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο κατά πόσον η απόκλιση από την πορεία προσαρμογής θα χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά για την αύξηση των επενδύσεων· στην ύπαρξη αξιόπιστων σχεδίων για τη συνέχιση της πορείας προσαρμογής για την επίτευξη του ΜΔΣ· και στην πρόοδο όσον αφορά το πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, λαμβανομένων υπόψη των συστάσεων του Συμβουλίου. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η Ιταλία είναι επιλέξιμη για επιπλέον περιθώριο 0,35 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ

¹¹

COM(2015) 8105 final.

για το 2016, λαμβανομένων υπόψη της προόδου που έχει σημειωθεί στο πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, των προγραμματισμένων επενδύσεων, καθώς και της δέσμευσης της κυβέρνησης να διασφαλίσει τη συμμόρφωση με την πορεία προσαρμογής προς τον ΜΔΣ το 2017, την οποία η Επιτροπή θα αξιολογήσει εκ νέου το φθινόπωρο.

- (11) Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2016, η προβλεπόμενη διαρθρωτική επιδείνωση κατά $-0,7\%$ του ΑΕΠ το 2016 επισημαίνει τον κίνδυνο απόκλισης από τις υποχρεώσεις της Ιταλίας στο πλαίσιο του προληπτικού σκέλους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, λαμβανομένων υπόψη της επιτρεπόμενης απόκλισης για επενδύσεις και της εφαρμογής διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Το 2017, υπό την προϋπόθεση της αμετάβλητης πολιτικής, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής η διαρθρωτική προσπάθεια το 2017 θα είναι μηδενική με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαιτούμενη διαρθρωτική προσαρμογή του $0,6\%$ του ΑΕΠ.
- (12) Συνολικά, με βάση την αξιολόγησή του για το πρόγραμμα σταθερότητας του 2016 και λαμβανομένων υπόψη των εαρινών προβλέψεων του 2016 της Επιτροπής, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι υπάρχει κίνδυνος να μη συμμορφωθεί η Ιταλία με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η Επιτροπή θα επανεκτιμήσει τη συμμόρφωση της Ιταλίας με την απαιτούμενη προσαρμογή για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις του 2016, όταν θα είναι διαθέσιμες νέες πληροφορίες σχετικά με τη συνέχιση της πορείας προσαρμογής της Ιταλίας για την επίτευξη του ΜΔΣ για το 2017, συμπεριλαμβανομένου του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος του 2017.
- (13) Παρόλο που οι πρωτοβουλίες για τη μεταρρύθμιση του δημοσιονομικού πλαισίου είναι σε εξέλιξη, μόνο περιορισμένα μέτρα έχουν ληφθεί μέχρι στιγμής για να διασφαλιστεί η συμβολή της επανεξέτασης των δαπανών στη δημοσιονομική εξυγίανση. Συγκεκριμένα, οι στόχοι επανεξέτασης των δαπανών έχουν μειωθεί περαιτέρω και το γεγονός ότι η επανεξέταση των δαπανών δεν εντάσσεται πλήρως στη διαδικασία του προϋπολογισμού επιβαρύνει τη συνολική αποτελεσματικότητα του εγχειρήματος. Η ολοκλήρωση της συνολικής μεταρρύθμισης της δημοσιονομικής διαδικασίας που είναι σε εξέλιξη από το 2009 αναμένεται να αντιμετωπίσει αυτή την αδυναμία και κατ' αυτό τον τρόπο η διαδικασία του προϋπολογισμού να αποκτήσει μια πιο προσανατολισμένη στις επιδόσεις προσέγγιση. Για να βελτιωθεί η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους, είναι επίσης σημαντικό να επιταχυνθεί η εφαρμογή του σχεδίου ιδιωτικοποιήσεων. Το φορολογικό σύστημα της Ιταλίας δυσχεραίνει την οικονομική απόδοση και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει διάφορα προβλήματα. Τα προβλήματα αυτά συνδέονται με την πολύ χαμηλή φορολογική συμμόρφωση και την από μακρού αναμενόμενη μεταρρύθμιση των φορολογικών δαπανών, ιδίως όσον αφορά τους μειωμένους συντελεστές του φόρου προστιθέμενης αξίας, καθώς και του παλαιού συστήματος των κτηματολογικών αξιών. Πρόκειται για πτυχές του εξουσιοδοτικού νόμου για τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος που δεν εφαρμόστηκαν ή εφαρμόστηκαν μόνο εν μέρει. Επιπλέον, πρόσφατες εξελίξεις, όπως η κατάργηση του φόρου ακίνητης περιουσίας για την πρώτη κατοικία, δεν συνάδουν με τον στόχο διεύρυνσης της φορολογικής βάσης και μετατόπισης της φορολογικής επιβάρυνσης από τους παραγωγικούς συντελεστές στην ιδιοκτησία και την κατανάλωση.
- (14) Η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης αποτελεί σημαντικό βήμα το οποίο, εάν θεσπιστούν και τεθούν σε εφαρμογή τα απαιτούμενα νομοθετικά διατάγματα, θα επιτρέψει στην Ιταλία να αξιοποιήσει τα αναμενόμενα οφέλη όσον αφορά τη

βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του δημόσιου τομέα. Τα νομοθετικά διατάγματα που πρότεινε η κυβέρνηση τον Ιανουάριο 2016 για τις κρατικές επιχειρήσεις και τις τοπικές δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και το επικείμενο διάταγμα για την απασχόληση στον δημόσιο τομέα, έχουν ιδιαίτερη σημασία για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων των αδυναμιών. Ενώ ελήφθησαν πρόσφατα μέτρα για την ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς, μεταξύ άλλων με αύξηση των ποινών και των προθεσμιών παραγραφής για συγκεκριμένα αδικήματα διαφθοράς, έχει ανασταλεί η συστηματική αναθεώρηση των διατάξεων περί παραγραφής που συνιστάται από καιρό. Η λογιστική απάτη αποτελεί επίσης σημαντικό πρόβλημα. Στον τομέα της δικαιοσύνης, οι μακρές δικαστικές διαδικασίες και οι πολυάριθμες εκκρεμείς αστικές και εμπορικές υποθέσεις εξακολουθούν να αποτελούν μείζονες προκλήσεις. Η εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση των επιπτώσεων των μέτρων που ελήφθησαν τα τελευταία έτη για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων θα επιτρέψει να αξιολογηθεί κατά πόσον είναι αναγκαίο να ληφθούν συμπληρωματικά μέτρα.

- (15) Έχει σημειωθεί σχετική πρόοδος ως προς τη βελτίωση της ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων του τραπεζικού κλάδου. Αν και η εισαγωγή νέων υποθέσεων μη εξυπηρετούμενων δανείων επιβραδύνθηκε κατά τους τελευταίους μήνες, ο αριθμός τους παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα και εξακολουθεί να ασκεί πίεση στην αποδοτικότητα και στους πόρους των τραπεζών. Επιπλέον, το σύστημα αφερεγγυότητας και το πλαίσιο είσπραξης οφειλών της Ιταλίας δεν είναι ευνοεϊ αρκετά την ταχεία ρύθμιση των απομειωμένων δανείων. Από τα μέσα του 2015, θεσπίστηκαν πολλοί νόμοι για την απλούστευση και επίσπευση των διαδικασιών αφερεγγυότητας και εκποίησης, ενώ υποβλήθηκε σχέδιο εξουσιοδοτικού νόμου για την οργανική μεταρρύθμιση του πτωχευτικού κανονιστικού πλαισίου. Ωστόσο, τα αποτελέσματα των εν λόγω μεταρρυθμίσεων όσον αφορά τη διάρκεια των διαδικασιών και τις εισπράξεις δεν έχουν διαφανεί ακόμη. Από τις αρχές του 2015, η Ιταλία θέσπισε διάφορα μέτρα για την αντιμετώπιση των αδυναμιών στην εταιρική διακυβέρνηση των τραπεζών της, ιδίως όσον αφορά τις μεγαλύτερες συνεταιριστικές τράπεζες, τις τράπεζες με ιδρύματα ως μετόχους και τις μικρές τράπεζες αμοιβαίων κεφαλαίων. Η πλήρης εφαρμογή αυτών των μεταρρυθμίσεων θα συμβάλει στο να καταστεί ο τομέας ανθεκτικότερος και να εξασφαλιστεί αποδοτικότερη κατανομή των πόρων στην πραγματική οικονομία. Μολονότι η χαμηλή αποδοτικότητα στον τραπεζικό τομέα εμποδίζει την κερδοφορία και τη δημιουργία εσωτερικού κεφαλαίου, το περιβάλλον χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης και χαμηλών επιτοκίων αποτελεί επιπλέον πρόκληση. Το νέο πλαίσιο εξυγίανσης των τραπεζών της ΕΕ έχει αλλάξει το προφίλ κινδύνου των ομολόγων που εκδίδονται από τράπεζες, εκ των οποίων σημαντικές ποσότητες κατέχονται από Ιταλούς πελάτες λιανικής, γεγονός το οποίο υπογραμμίζει τη σημασία των χρηματοοικονομικών γνώσεων του ευρύτερου κοινού.
- (16) Το 2015, η Ιταλία αναμόρφωσε ριζικά τους θεσμούς της αγοράς εργασίας μέσω της μεταρρύθμισης του λεγόμενου «νόμου για την απασχόληση». Η εφαρμογή της μεταρρύθμισης των ενεργητικών πολιτικών της αγοράς εργασίας είναι βασική για την ενεργοποίηση εκείνων που είναι περισσότερο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας, και ιδίως των μακροχρόνια ανέργων και των νέων. Επί του παρόντος υπάρχει ένα φάσμα διοικητικών και πολιτικών προκλήσεων και προκλήσεων που σχετίζονται με τους πόρους. Ειδικότερα, αυτό απαιτεί την ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και τη στενή παρακολούθηση της παροχής υπηρεσιών. Το σύστημα μαθητείας έχει αναθεωρηθεί ώστε να περιλαμβάνει ενηλίκους που απολύθηκαν, αλλά η εφαρμογή του είναι ακόμη σε εξέλιξη. Οι δευτεροβάθμιες

διαπραγματεύσεις δεν είναι αρκετά ανεπτυγμένες στην Ιταλία και αυτό εμποδίζει την υιοθέτηση από τις επιχειρήσεις καινοτόμων λύσεων που θα μπορούσαν να βελτιώσουν την παραγωγικότητα και να καταστήσουν τους μισθούς πιο ευέλικτους απέναντι στις συνθήκες της αγοράς εργασίας. Πρέπει να ληφθούν μέτρα σε αυτόν τον τομέα κατόπιν διαβουλεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους και σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Οι κοινωνικοί εταίροι δεν έχουν καταλήξει ακόμη σε συμφωνία σχετικά με τη μεταρρύθμιση των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Αναμένεται μεταρρύθμιση έως το τέλος του 2016, σύμφωνα με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων. Το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας είναι από τα χαμηλότερα στην ΕΕ. Οι γυναίκες υπερτερούν κυρίως στις άτυπες και επισφαλείς θέσεις εργασίας, αποτελούν την πλειοψηφία των εργαζομένων με μη κανονική απασχόληση και πλήττονται ιδιαίτερα από την άτυπη οικονομία. Τα συστήματα φορολογίας και παροχών αποθαρρύνουν τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη οικογένειας να εργαστούν και ο νόμος για την απασχόληση δεν αντιμετώπισε αποτελεσματικά το πρόβλημα αυτό. Η περιορισμένη διάθεση οικονομικά προσιτών υπηρεσιών φροντίδας εμποδίζει επίσης την συμμετοχή στην αγορά εργασίας των γυναικών με παιδιά και ηλικιωμένους γονείς. Το επίπεδο της φτώχειας είναι υψηλό – περισσότερο από το ένα τέταρτο των Ιταλών αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού – και η παροχή κοινωνικής βοήθειας εξακολουθεί να είναι περιορισμένη και κατακερματισμένη. Η έγκριση και εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής καταπολέμησης της φτώχειας και ο εξορθολογισμός των κοινωνικών δαπανών θα μπορούσαν να αποτελέσουν τα πρώτα βήματα προς την προοδευτική εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο ενός καθεστώτος ελάχιστου εισοδήματος, συνολικά ουδέτερου για τον προϋπολογισμό. Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης. Η σχολική μεταρρύθμιση θεσπίστηκε στα τέλη Ιουλίου 2015 και τα εκτελεστικά διατάγματα πρέπει να εκδοθούν έως τον Ιανουάριο του 2017.

- (17) Ελάχιστη πρόοδος πραγματοποιήθηκε όσον αφορά την ενίσχυση του ανταγωνισμού στον τομέα των υπηρεσιών. Ο ετήσιος νόμος περί ανταγωνισμού του 2015 είναι ακόμη υπό συζήτηση στο Κοινοβούλιο. Το περιεχόμενων ορισμένων διατάξεων, μεταξύ άλλων για τα νομικά επαγγέλματα, αποδυναμώθηκε κατά τη διάρκεια της κοινοβουλευτικής διαδικασίας. Ορισμένοι τομείς εξακολουθούν να υπερπροστατεύονται ή να είναι νομοθετικά κατοχυρωμένοι, ιδίως τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα, ο τομέας της υγείας, οι τοπικές δημόσιες μεταφορές και τα ταξί, καθώς και τα λιμάνια και τα αεροδρόμια. Ο τομέας του λιανικού εμπορίου αντιμετωπίζει προβλήματα λόγω διαφόρων αδυναμιών που οφείλονται στην αυστηρότητα της ρύθμισης της αγοράς. Η δημόσια διαδικασία χορήγησης δικαιωμάτων στον δημόσιο τομέα για οικονομικές δραστηριότητες δεν προάγει τον ανταγωνισμό, ιδίως λόγω της χορήγησης αδειών χωρίς ανταγωνιστικές και διαφανείς διαδικασίες. Τα μέτρα για το άνοιγμα της αγοράς πρέπει να υποστηρίζονται από περιβάλλον φιλικό προς τις επιχειρήσεις. Έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος όσον αφορά την απλούστευση στο πλαίσιο του προγράμματος απλούστευσης 2015-2017, η οποία επιτρέπει την ευκολότερη και ορθολογικότερη συνεργασία μεταξύ της κεντρικής κυβέρνησης και των περιφερειακών διοικήσεων. Ωστόσο, το ιταλικό επιχειρηματικό περιβάλλον εξακολουθεί να μην είναι αρκετά ευνοϊκό για την ανάπτυξη και τις επενδύσεις και πάσχει από κατακερματισμένο και στρωματοποιημένο σύστημα νόμων και κανονιστικών ρυθμίσεων εκπορευόμενων από διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης. Ο διοικητικός και κανονιστικός φόρτος εξακολουθεί να επηρεάζει τους οικονομικούς φορείς. Τα πλεονεκτήματα όσον αφορά τη σύσταση επιχείρησης ή την κίνηση διαδικασίας αφερεγγυότητας

αντισταθμίζονται από αδυναμίες στην έκδοση οικοδομικών αδειών, την εκτέλεση συμβάσεων, την καταβολή φόρων ή τη λήψη δανείων. Η εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις που εγκρίθηκε στις αρχές του 2016, μπορεί επίσης να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων συστημικών και ευρέως διαδεδομένων αδυναμιών.

- (18) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου η Επιτροπή προέβη σε συνολική ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ιταλίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2016 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Ιταλία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Ιταλία αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της ΕΕ, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε επίπεδο ΕΕ κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων. Οι συστάσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 5 κατωτέρω.
- (19) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας και η γνώμη του¹² αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.
- (20) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και το πρόγραμμα σταθερότητας. Οι συστάσεις που απηύθυνε σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 5 κατωτέρω.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ιταλία να λάβει μέτρα το 2016 και το 2017 προκειμένου:

1. Να περιορίσει, το 2016, την προσωρινή απόκλιση από την απαιτούμενη προσαρμογή 0,5% του ΑΕΠ για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου στο 0,75% του ΑΕΠ που επιτρέπεται για επενδύσεις και την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, υπό τον όρο της συνέχισης της πορείας προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2017. Να επιτύχει ετήσια δημοσιονομική προσαρμογή ύψους τουλάχιστον 0,6 % του ΑΕΠ για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2017. Να επιταχύνει την εφαρμογή του προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων και να χρησιμοποιήσει τα έκτακτα κέρδη για να επιταχύνει τη μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης. Να μετατοπίσει τη φορολογική επιβάρυνση από τους παραγωγικούς συντελεστές στην κατανάλωση και την ιδιοκτησία. Να μειώσει τον αριθμό και το πεδίο εφαρμογής των φορολογικών δαπανών και να ολοκληρώσει τη μεταρρύθμιση του συστήματος κτηματολογίου έως τα μέσα του 2017. Να λάβει μέτρα για τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης, μεταξύ άλλων μέσω ηλεκτρονικών τιμολογίων και πληρωμών.
2. Να υλοποιήσει τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης με τη θέσπιση και εφαρμογή όλων των απαραίτητων νομοθετικών διαταγμάτων, ιδίως εκείνων που αφορούν την εξυγίανση των τοπικών δημόσιων επιχειρήσεων, των τοπικών δημόσιων υπηρεσιών και τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων. Να εντείνει την καταπολέμηση της διαφθοράς με την αναθεώρηση των διατάξεων περί παραγραφής

¹²

Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

έως το τέλος του 2016. Να μειώσει τη διάρκεια των αστικών διαδικασιών με την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και με την αποτελεσματική διαχείριση των υποθέσεων.

3. Να επιταχύνει τη μείωση του αριθμού των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μεταξύ άλλων με την περαιτέρω βελτίωση του πλαισίου αφερεγγυότητας και είσπραξης οφειλών. Να ολοκληρώσει σύντομα την εφαρμογή των εν εξελίξει μεταρρυθμίσεων της εταιρικής διακυβέρνησης στον τραπεζικό τομέα.
4. Να εφαρμόσει τη μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, ιδίως με την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών απασχόλησης. Να διευκολύνει την απασχόληση για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας. Να θεσπίσει και να εφαρμόσει την εθνική στρατηγική καταπολέμησης της φτώχειας, να επανεξετάσει και να εξορθολογίσει τις κοινωνικές δαπάνες.
5. Να εγκρίνει σύντομα και να εφαρμόσει τον εκκρεμούντα νόμο για τον ανταγωνισμό. Να αναλάβει περαιτέρω δράση για την ενίσχυση του ανταγωνισμού στους τομείς των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, των μεταφορών, της υγείας και του λιανικού εμπορίου, καθώς και στο σύστημα παραχωρήσεων.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*